

ÅRSBERETNING

Regnskapsåret 2018

Lásságámmi

stiftelsen forvalter arven etter Nils-Aslak Vålkeppås

Skibotn 31.12.1982

I Lyngenfjorden
roper havellene

tunge skyer
i duskregn
omfavner gaisene

Fra *Girddán, seivvodan* (DAT 1999)
Oversatt av Harald Gaski
Prosjektet «Månedens dikt» 2018

Innhold

1. VIRKSOMHETENS ART.....	4
2. FORTSATT DRIFT	4
3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING	4
4. MILJØRAPPORT.....	4
5. STYRETS VIRKSOMHET.....	5
5.1 Kunstner og forskerboligen	5
5.2 Kunstnerskap og rettighetsforvaltning.....	6
5.3 Samlingsforvaltning	7
5.4 Organisasjon og administrasjon	8
5.5 Økonomi.....	9
6. ÅRSRESULTAT OG DISPONERING.....	10
7. OPPGAVER OG PLANER FREMOVER	10

Forsidebilde: Fra fotosamlinga

1. VIRKSOMHETENS ART

Stiftelsen Lásságámmi er en privat, ikke næringsdrivende stiftelse vedtatt opprettet 29. januar 2004. Stiftelsen blei oppretta av Sametinget, Troms fylkeskommune, Universitetet i Tromsø og Storfjord kommune. Hver av stifterne har en representant i styret, og i tillegg har arvingene og Samerådet hver sin styrerepresentant. Stiftelsen har sete i Storfjord kommune.

Hovedmålsetningene kan formuleres slik (utdrag fra vedtektenes § 2):

- Ta hand om og fremme den kulturelle og åndelige arven etter Nils-Aslak Valkeapää.
- Samle hans arbeider og rettighetene til hans verk i Lásságámmi og forvalte arven etter den ånd og filosofi som fremkommer i hans arbeider og utgivelser.
- Arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap, veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap og oppmuntre og hjelpe andre samiske kunstnere.
- Lásságámmi er samisk kulturhistorie og skal være et sted som stimulerer beboerne til fortsatt kunstnerisk utvikling, og til å forstå Valkeapääs livsholdning og univers.

2. FORTSATT DRIFT

Styret legger forutsetninger for fortsatt drift av stiftelsen til grunn ved avleggelsen av årsberetning og årsregnskap.

3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING

Stiftelsen har i regnskapsåret hatt to ansatte:

- Vaktmester 8 t/mnd
- Boligmedarbeider 8 t/mnd

Ved særskilt behov benyttes boligmedarbeider og vaktmester ut over de 8 timene.

Det er inngått avtale om kjøp av følgende tjenester:

- Storfjord kommune: Sekretariat for stiftelsen (30 % saksbehandling/daglig drift)
- Økonomihuset Storfjord: Regnskapsføring
- KomRev Nord: Revisjon
- Skibotn bilberging: Utrykning/vakthold Lásságámmi

Styret består av fire kvinner og to menn, med to kvinner og fire menn som vararepresentanter.

4. MILJØRAPPORT

Stiftelsen forurensar ikke miljøet.

5. STYRETS VIRKSOMHET

Det er avholdt to ordinære styremøter og ett strategimøte, og styret har behandlet 20 saker i regnskapsåret. Årsmøtet 12. juni 2018 behandla de ordinære årsmøtesakene iht. vedtektene. Representantene for Sametinget, UiT Norges arktiske universitet og arvingene var på valg. De to sistnevnte oppnevnte nye representanter. Styrets sammensetning er etter valget slik:

Storfjord kommune	Anne Dalheim (leder)	Inga Pirita Viik (vara)
Troms fylkeskommune	Kirsti Lervoll (nestleder)	Trond Agnar Eilifsen (vara)
Sametinget	Joar Nango (medlem)	Rawdna Carita Eira (vara)
UiT Norges arktiske universitet	Lena Aarekol (medlem)	Niklas Labba (vara)
Arvingene	Anne-Maret Labba (medlem)	Ánde Somby (vara)
Samerådet	Niko Valkeapää (medlem)	Nihkolas Valkeapää (vara)

Det er ikke avholdt kontaktmøter med noen av stifterne i løpet av 2018.

5.1 Kunstner og forskerboligen

5.1.1 Tildeling av opphold

Opphold i Lásságámmi lyses ut én gang i året, med søknadsfrist 1. september. Til sammen mottok styret 21 søknader i løpet av 2018. Til sammenlikning var det 17 søknader i 2017 og 22 søknader i 2016. Søknadene blei behandla av styret 17. september. Blant søkerne blei det plukket ut til sammen 10 søkere som fikk innvilget opphold for året 2019. Disse var Gun Margret Utsi og Lena Stenberg, Ann-Mari Andersen, Øystein A Vangsnes, Camilla Therese Karlsen, Hanna Mattila, Rossella Ragazzi, Per-Mathias Høgmo, Anette Langås Larsen, Anne-Grethe Leine Bientie og Britt Kramvig.

De søkerne som har blitt innvilget opphold er oppfordret til å lage en enkel presentasjon av seg sjøl og sitt arbeid. Dette presenteres på stiftelsens nett- og Facebook-side slik at alle beboere til enhver tid er godt presentert for presse og andre interesserte. Beboerne har vært positive til å bidra til å skape omtale om boligen på denne måten, og er også generelt positive i sin omtale av oppholdet i boligen.

Studenter fra Universitetet i Basel.

5.1.2 Omvisninger i boligen

Som et ledd i å oppfylle formålsparagrafens formulering om å arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap og veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap åpner styret for omvisninger i Lásságámmi for grupper som ønsker det.

I 2018 har det vært fire ulike grupper inne (studenter, språksentre og andre), til sammen ca. 35 personer. Til sammenlikning var det seks grupper inne i 2017 (ca. 45 personer).

5.1.3 Byggforvaltning

Det er i løpet av 2018 ikke gjennomført særskilte vedlikeholdstiltak.

5.2 Kunstnerskap og rettighetsforvaltning

5.2.1 Seminarer og forestillinger

Stiftelsen Lásságámmi har i samarbeid med andre avholdt to arrangementer i 2018:

- Poesiforestillinga *Áillohaš– láidesteaddji ja oaivadeaddji | mentor and inspirator* som en del av Riddu Riđđu-festivalen 13. juli 2018. Forestillinga var et samarbeid med Riddu Riđđu Festivála og Troms fylkesbibliotek. Stiftelsen hadde koordineringsansvaret for forestillinga. Artister var Synnøve Persen, Nillas Holmberg, Niko Valkeapää og Ánná Káisá Partapuoli. Publikumstallet anslås til 150 personer.
- Vin & Viten-seminaret «*Ett sätt att lugna renar. Att skrämna vargar*» på Tromsø museum 14. november 2018. Seminaret var et samarbeid med Tromsø museum, som hadde koordineringsansvaret. Foredragsholdere var Ola Graff og Niko Valkeapää. Publikumsantallet anslås til 75 personer.

5.2.2 Kalenderen Nils-Aslak Valkeapää – Áillohaš – 2019

Kalendrene som blei gitt ut i 2013, 2015 og 2017 ble store suksesser, og en ny kalender har vært etterspurt. I samarbeid med forlaget DAT o.s har stiftelsen derfor gitt ut en ny kalender for 2019. Nytt denne gangen er at kalenderen inneholder et utvalg av Áillohaš sine kunstfotografier, i tillegg til dikt fra boka *Beaivi, Áhčážan* (DAT 1988). I tillegg til nordsamisk og engelsk, er måneder og dager på kalenderen også på sør-, lule-, øst- og enaresamisk. Salgstallene er per d.d. omlag 650 eksemplarer, i tillegg til omlag 130 frieksemplarer. Dette er en nedgang sammenliknet med kalendrene med malekunst og dikt.

5.2.3 Prosjekt «Månedens dikt»

For å oppnå flere oversettelser blei prosjektet «Månedens dikt» igangsatt fra og med september 2016. Diktene presenteres på fire språk; samisk (oversatt til sørsamisk), norsk, finsk og engelsk. Som første del av prosjektet er det valgt ut tekster fra boka *Girddán seivvodan* (Jeg flyr, jeg svever) fra 1999. Den er ennå ikke oversatt til noe annet språk. Prosjektet er gjennomført også i 2018 med seks publiseringer, og vil bli videreført i 2019.

5.2.4 Markering av fødselsdagen 23. mars

Som en markering av fødselsdagen 23. mars blei et ekstra dikt fra boka *Girddán seivvodan* (Jeg flyr, jeg svever) oversatt og publisert på nettsiden og Facebook.

5.2.5 Annet formidlingsarbeid

Stiftelsen bruker sine nettsider og Facebook-profiler aktivt for å informere om

Vin & Viten.

virksomheten og formidle kunnskap om Áillohaš. Stiftelsen har som mål at nettsida www.lassagammi.no skal inneholde faglige artikler om Nils-Aslak Valkeapää, slik at den kan bli en verdifull kilde for elever, studenter og andre som søker mer kunnskap om multikunstneren og innsikt i hans virke.

De to profilene på Facebook, en for Stiftelsen Lásságámmi som organisasjon og en offisiell artistprofil for *Nils-Aslak Valkeapää – Áillohaš* brukes som spredningskanaler for nyheter fra egne nettsider, og eksternt innhold som bygger opp under stiftelsens formål. Rekkevidden for innlegg er jevnt over god, og det er tydelig at den i stor grad bidrar til at artiklene på nettsiden blir lest. I 2018 gjennomførte stiftelsen en SoMe-markering av at Áillohaš ville fylt 75 år ved å synliggjøre hendelser i kunstnerens liv gjennom kampanjen «Dagen i dag».

5.2.6 Rettighetsforvaltning

Et behandlingsutvalg har fullmakt fra styret til å behandle løpende henvendelser om bruk av Nils-Aslak Valkeapääs verker. I løpet av 2018 er det registrert 14 formelle henvendelser om bruk av verker. Til sammenlikning var det 12 henvendelser i 2017 og 12 henvendelser i 2016. De fleste av disse gjelder gjengivelser av poesi, men også joik og stiftelsens fotosamling.

5.3 Samlingsforvaltning

5.3.1 Gjenstander

Med unntak av det som er i boligen Lásságámmi er gjenstandssamlinga fra Lásságámmi lagra i klimaregulert magasin i Burfjord (Nord-Troms museum). Inkludert i gjenstander er kunst. Samlinga inneholder 2.776 gjenstander som er registrert og fotografert. Samtlige er katalogisert i museumsdatabasen Primus. 716 av gjenstandene er publisert i DigitaltMuseum (mot 445 i 2017).

5.3.2 Fotosamling

Fotosamlinga befinner seg i brannsikert arkiv hos Storfjord kommune. Samlinga kan deles inn i to kategorier med ulik status:

- **Dias og negativer**

Før 2018 var 7.627 dias digitalisert. Med støtte fra Sametinget og Kulturfondet er digitalisering av den siste halvdel av dias- og negativsamlinga gjennomført i 2018. Arbeidet er utført av DigForsk AS i Båtsfjord. DigForsk er et nasjonalt senter for digitalisering av arkiv og samlinger som har relevans for forskning, utdanning og formidling, og er heleid av UiT Norges arktiske universitet. Til sammen er nå 16.572 fotografier digitalisert. 7.289 av disse er katalogisert i Primus (6.300 i 2017), og ved årsskiftet var 1.986 av disse tilgjengeliggjort for publikum på DigitaltMuseum (156 i 2018). Det blei gjennomført en workshop med kilder for å identifisere samlinga (personer, kontekst, dato o.l.) i september 2018.

- **Papirfoto**

Samlinga inneholder 457 papirfotografier. Disse er identifisert, men ikke digitalisert eller katalogisert i Primus. Følgelig er de heller ikke publisert på Digitalt Museum.

Det er et generelt prinsipp at ingen bilder fra f.eks. reiser publiseres før man har sikker informasjon om hvilken forbindelse det er, tidsrom, hvem som er avbildet o.l. det må også gjøres

vurderinger av forholdet til personopplysningsloven underveis. Dette er et svært kapasitetskrevende arbeid.

5.4 Organisasjon og administrasjon

5.4.1 Administrativ kapasitet

Stiftelsen har siden etableringa kjøpt 20 % sekretærtjeneste fra Storfjord kommune, som tar seg av all saksbehandling og daglig drift av stiftelsen. Erfaringene viser at ved gjennomføring av spesielle tiltak ut over grunnleggende drift er det behov for større ressurser. Styret vedtok i 2013 å starte arbeidet med skaffe finansiering for å øke denne ressursen til 50 %. Målet er å kunne jobbe mer med utvikling.

For 2018 har stiftelsen utvidet kjøpet til 30 % gjennom en midlertidig avtale med Storfjord kommune. Dette ble mulig fordi Troms fylkeskommune fra 1. januar 2018 økte sitt driftstilskudd for å imøtekomme tilskuddet fra Sametinget. En søknad om driftstilskudd fra Kulturrådet fra 2019 blei dessverre avslått.

5.4.2 Pågående utviklingsprosjekter

- **Arena-midler, Sametinget**
Sametinget har innvilget kr. kr. 300.000 til å utvikle stiftelsen gjennom fire delprosjekter: utvikling av permanent utstilling, digitalisering av fotosamlinga, utvikling av undervisningsopplegg og tilrettelegging av utgivelse. Rapportfristen er utsatt til mai 2019.
- **Prosjektstøtte Kulturvern, Kulturrådet**
Kulturrådet har innvilget kr. 100.000,- til å digitalisere fotosamlinga. Det er rapportert på midlene i 2018.

5.4.2 Samarbeid med andre institusjoner i regionen

- **Riddu Ridđu-festivalen (RR)**
Stiftelsen Lásságámmi og RR inngikk en samarbeidsavtale i 2008, der et faglig seminar eller workshop i forbindelse med festivalen og mulighet for utvidelse innenfor aktuelle områder inngår. Fra 2015 inngår også et opphold i Lásságámmi til Årets Unge Kunstner, som i 2017 var Ánná Káísá Partapuoli. Resultatene av avtalen er omtalt i punkt 5.2.1.

Fra Áillohaš-markering på Riddu-sletta.

- **Senter for nordlige folk (SNF)**

Stiftelsen Lásságámmi og SNF signerte en samarbeidsavtale i 2016, der et forprosjekt for å utrede muligheten for fast utstilling og magasin for Stiftelsen Lásságámmi i senteret er et sentralt punkt. Avtalen åpner også for samarbeid i andre forbindelser der det er naturlig, og som vil bidra til å styrke hverandre gjensidig. Avtalen er revitalisert 3. januar 2019.

- **DAT o.s.**

Stiftelsen har en ikke-formalisert, men jevnlig dialog med forlaget DAT o.s. både i saker som omhandler rettigheter til bruk av verker, og i forbindelse med andre spørsmål knyttet til utgivelser.

5.4.3 Internasjonal orientering

Giellagas-instituttet har tok i 2016 kontakt med stiftelsen i forbindelse med sine planer om å samle inn forskningsmateriale om Nils-Aslak Valkeapää for å danne ei Áillohaš-samling, og man blei i 2016 enige om å utforme en gjensidig samarbeidsavtale. Stiftelsen har i 2018 hatt som mål å slutføre dette arbeidet som har ligget på is mens sentrale personer ved Giellagas har jobbet utenfor institusjonen. Det har ikke lyktes, og fra 2019 legges intensjonene til side.

5.5 Økonomi

5.1.1 Faste driftstilskudd

Stiftelsen har i 2018 mottatt driftstilskudd fra Sametinget (kr. 310.000,-), Troms fylkeskommune (kr. 310.500,-) og Storfjord kommune (kr. 53.609,-).

5.5.2 Rettighetsinntekter

Regnskapet for 2018 viser at inntektene fra forvaltning av rettigheter er på kr 77.205,-. Av dette skal 65 % fordeles på arvingene, med unntak av andelen allerede fordelte inntekter fra TEOSTO (kr. 40.631,-).

5.5.3 Egeninntekter

Stiftelsens egeninntekter kommer fra leieinntekter (kr. 26.550,-) og salg av egne produkter eller kommisjonsvarer (kr. 8.979,-).

5.5.4 Prosjektilskudd

Stiftelsen har i løpet av 2018 fått et tilskudd på kr. 18.077,- fra Troms fylkesbibliotek til gjennomføring av poesiforestilling (se punkt 5.2.1). I tillegg er tilsammen kr. 300.000,- av prosjektilskudd innvilget fra UiT Norges arktiske universitet og Kulturrådet i 2017 blitt utbetalt i 2018.

5.5.5 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld utgjør kr 64.555,-.

5.5.6 Andre forhold

I tråd med nye økonomirutiner er det lagt opp til at 5 % av driftsbudsjettet avsettes til et disposisjonsfond årlig. Derfor var det satt opp et budsjett med kr. 36.000,- i overskudd. Det endelige overskuddet er høyere.

Det vises for øvrig til punkt 6.

6. ÅRSRESULTAT OG DISPONERING

Regnskapet for 2018 viser et overskudd på kr. 86.231,-. Styret foreslår at overskuddet legges til egenkapitalen.

7. OPPGAVER OG PLANER FREMOVER

Stiftelsen Lásságámmi har satt opp følgende hovedmål i sin strategi for perioden 2018-2010:

- Lásságámmi skal være den fremste kunstner- og forskerboligen i Sápmi.
- Valkeapää sitt kunstnerskap og hans rettigheter skal forvaltes på en best mulig måte.
- Stiftelsen skal forvalte sin samling på en forsvarlig måte, og utnytte samlingas potensiale for utvikling av nye prosjekter.
- Stiftelsens skal ha en administrasjon med utviklingsfokus og –kapasitet, og en organisasjon som utnytter sine ressurser mest mulig effektivt og bærekraftig.
- Stiftelsen skal ha en bærekraftig og forutsigbar økonomi.

Målene er fulgt opp med delmål for hvert enkelt område, og en handlingsplan som rulleres årlig.

Tromsø, 4. april 2019

Styreleder Anne Dalheim

Nestleder Kirsti Lervoll

Medlem Joar Nango

Medlem Niko Valkeapää

Medlem Anne-Maret Labba

Medlem Lena Aarekol